

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

B. van der Graaf (PVV), T. van Vugt (JA21), E.W. Kegel (FvD),
P.J.H.D. Verkoelen (JOU), D.H.G. Fernald (Groep Doe Stoer), A.J.A. Beukering
(Groep Hart voor Zuid-Holland)
(d.d. 22 juli 2024)

Nummer
4113

Onderwerp
Vattenfall stopt met aanleg warmtenetten in bestaande bouw

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Vattenfall heeft onlangs aangekondigd per direct te zullen stoppen met de aanleg van warmtenetten in bestaande bouw omdat Vattenfall vreest voor de kosten en de doorwerking voor de consumenten¹. Als gevolg hiervan zullen tienduizenden huishoudens niet zoals gepland kunnen worden aangesloten op een warmtenet en klimaatambities die aan de ontwikkeling van de warmtenetten van Vattenfall waren gekoppeld niet kunnen worden gehaald.

Dit besluit is volgens Vattenfall genomen in verband met de huidige verslechterende marktomstandigheden waarbij de betaalbaarheid voor consumenten die worden aangesloten op warmtenetten onder druk staat. In veel wijken blijkt het verwarmen van een woning op aardgas simpelweg goedkoper dan met een warmtenet.

De provincie Zuid-Holland is onlangs nog een samenwerking aangegaan met WarmtelinQ en Vattenfall voor een Warmtetransportleiding Rijswijk – Leiden. Ondergetekenden willen daarom aan de voorzitter van Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten de navolgende vragen stellen.

- 1. Heeft de aankondiging van Vattenfall om per direct te stoppen met de aanleg van warmtenetten gevolgen voor specifiek de Warmtetransportleiding Rijswijk – Leiden? Indien dat het geval is ontvangen wij graag een zo gedetailleerd mogelijk overzicht van de gevolgen.*

Antwoord

Nee, dit heeft geen gevolgen voor de aanleg van de warmtetransportleiding Rijswijk-Leiden (WarmtelinQ+). De beslissing van Vattenfall heeft betrekking op de aanleg van nieuwe distributienetten, en de aanleg van de WarmtelinQ+ sluit aan op het bestaande stadswarmtenetwerk in Leiden, Oegstgeest en Leiderdorp.

¹ <https://www.telegraaf.nl/financieel/1174598617/vattenfall-stopt-met-aanleg-warmtenetten-in-bestaande-bouw>

2. *Heeft de aankondiging van Vattenfall om per direct te stoppen met de aanleg van warmtenetten gevolgen voor verdere uitbreidingen van WarmtelinQ? Indien dat het geval is ontvangen wij graag een zo gedetailleerd mogelijk overzicht van de gevolgen.*

Antwoord

Verdere uitbreidingen van WarmtelinQ zijn op dit moment nog niet concreet in beeld. Gevolgen voor dergelijke uitbreidingen kunnen daarom op dit moment niet beschreven worden.

3. *Heeft de aankondiging van Vattenfall om per direct te stoppen met de aanleg van warmtenetten gevolgen voor de verdere aanleg van (nieuwe) warmtenetten in de provincie Zuid-Holland? Indien dat het geval is ontvangen wij graag een zo gedetailleerd overzicht van de gevolgen.*

Antwoord

Ja, dit heeft gevolgen. Voorbereidingen voor verdichting van het bestaande warmtenetwerk van Vattenfall in en rond Leiden liggen voorlopig stil. Concrete getallen over aantallen aan te sluiten woningen kunnen hier niet nog niet voor worden gegeven, de voorbereidingen bevonden zich daarvoor in een te pril stadium. Dit heeft ook te maken met het nog te nemen besluit door de gemeenten over de (door)ontwikkeling van warmtenetten in het kader van hun Uitvoeringsprogramma Warmte. Daarbij moeten ingevolge het ontwerp van de Wet collectieve warmtevoorziening eerst afgebakend gebieden voor een warmtenet worden aangewezen (zgn. warmtekavels) en een warmtebedrijf voor de ontwikkeling met een publiek meerderheidsaandeel. De start van de behandeling van de Wcw in de Tweede kamer is voorzien in het najaar van 2024.

Eneco kondigde eerder dit jaar al aan uit de ontwikkeling te stappen van een collectief warmtenet in Utrecht, omdat het bang is dat energie onbetaalbaar wordt voor inwoners.² Vattenfall stopt nu om dezelfde reden zelfs in zijn geheel met de aanleg van warmtenetten.

4. *Herkennen GS de constatering van Vattenfall (en Eneco) dat in veel wijken het verwarmen van een woning op aardgas goedkoper is dan met een warmtenet? Mochten GS dit niet herkennen dan graag een toelichting waar het verschil van inzicht tussen deze markspelers en GS hieromtrent uit blijkt.*

Antwoord

De warmtetarieven voor gebruikers zijn gemiddeld lager dan de gastarieven. De warmtetarieven zijn daartoe in de Warmtewet gemaximeerd volgens het principe 'Niet meer dan anders'. De warmtetarieven zijn gekoppeld aan die voor aardgas zodat niet meer betaald wordt dan het gastarief. Dit wordt door de ACM gecontroleerd. Hiermee worden de gebruikers van stadswarmte tegen hoge tarieven beschermd; zij kunnen immers niet overstappen naar een andere aanbieder. De warmtetarieven voor de gebruiker kunnen incidenteel en tijdelijk wel hoger zijn, omdat het gastarief op dagbasis kan variëren en het warmtetarief voor een kalenderjaar wordt vastgesteld.

² <https://www.nu.nl/economie/6307678/warmtenet-wordt-onaantrekkelijker-eneco-trekt-stekker-eruit-in-utrecht.html>

5. *Delen GS de zorgen van Vattenfall (en Eneco) dat warmtenetten de energievoorziening voor inwoners onbetaalbaar maken? Mochten GS deze zorgen niet delen dan graag een toelichting waaruit blijkt dat de zorgen van markspelers Vattenfall (en Eneco) onterecht zouden zijn.*

Antwoord

Zie het antwoord bij vraag 4. Voor gebruikers en inwoners geldt de bescherming tegen hoge tarieven in de Warmtewet.

Wij delen wel de zorg dat de betaalbaarheid van warmtenetten geborgd moet worden voor de toekomst in de nationale wetgeving en subsidies. We brengen dit samen met de gemeenten en andere partners in beeld en zetten hierop in bij de lobby naar het Rijk.

6. *Achten GS het opportuun om binnen de provincie Zuid-Holland de verdere uitrol van warmtenetten (financieel) te blijven stimuleren nu grote markspelers aangeven te vrezen dat energie daarmee onbetaalbaar voor inwoners dreigt te worden? Graag een zo uitgebreid mogelijke uitleg met toelichting hoe zich dat verhoudt tot de ambities van dit college om energiearmoede te bestrijden.*

Antwoord

Collectieve warmtesystemen zijn voor een zeer groot deel van de warmtevraag in de provincie de oplossing met de laagste maatschappelijke kosten. Daarom zetten we daarop in, ook naar het Rijk en de samenwerkingspartners in Zuid-Holland, onder meer via het nationaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat (nMIEK), waar het Warmtesysteem Zuid-Holland sinds februari dit jaar onderdeel van is.

Uit het coalitieakkoord "Krachtig Zuid-Holland" en uitspraken tijdens commissie- en Provinciale Staten vergaderingen blijkt dat warmtenetten een belangrijke bijdrage moeten leveren aan het behalen van klimaatambities.

7. *Zijn alle klimaatambities van dit college nog haalbaar zonder de aanleg van nieuwe warmtenetten door een grote marktspeeler als Vattenfall? Graag een toelichting in het geval er gevolgen zijn voor de klimaatambities met details in hoeverre deze nog haalbaar zijn en (indien door het college geambieerd) op welke manier het college het afhaken van Vattenfall verwacht te kunnen compenseren*

Antwoord

Ja. Dat Vattenfall op dit moment investeringen in warmtenetten pauzeert doet niets af aan de ambities in het coalitieakkoord. Het benadrukt juist de noodzaak om het hierboven aangehaalde proces in het kader van het nMIEK en de behandeling van de Wcw krachtig door te zetten. Voor een betaalbare warmtevoorziening is helderheid voor ontwikkelende partijen en het verkrijgen van passende landelijke (financiële/ wettelijke) randvoorwaarden nu hard nodig.

Den Haag, 3 september 2024

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

M.E. van Leeuwen